

KICHIK VA O'RTA BIZNESNI RIVOJLANISHDA AYLANMADAN OLINADIGAN SOLIG'NI TUTGAN O'RNI

*Ўзбекистон Банк-Молия Академияси,
Кузиев Равшан Рамазанович
E-mail Ravshan828@mail.ru
Mirpulatov Jaxongir Muzapparovich
jaxongir336633@gmail.com*

Annotatsiya: O'zbekiston Respublikasida kichik va o'rta biznesni rivojlantirish iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish va yangi ish o'rinlarini yaratishning muhim vositalaridan biridir. Ushbu maqolada, kichik va o'rta biznesni rivojlantirishda aylanmadan olinadigan soliqning roli va uning iqtisodiy ta'siri o'rganiladi. Maqola aylanma soliqning biznes sektori uchun qanday imkoniyatlar yaratishini, shuningdek, soliq siyosatining o'zgarishi va unga ta'sir etuvchi faktorlarni tahlil qiladi. Kichik va o'rta biznes sub'ektlarining soliq yuklamalarini yengillashtirish, biznes muhitini yaxshilashga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: Raqamlashtirish, Monopoliya, Korrupsiya, Shaffoflik, Elektron tizimlar, Ma'lumotlar tahlili, Blokcheyn, Monitoring, Raqobatbardoshlik, Digitalizatsiya.

"РОЛЬ ОБОРОТНОГО НАЛОГА В РАЗВИТИИ МАЛОГО И СРЕДНЕГО БИЗНЕСА."

Аннотация: В Республике Узбекистан развитие малого и среднего бизнеса является одним из ключевых инструментов для диверсификации экономики и создания новых рабочих мест. В данной статье рассматривается роль оборотного налога в развитии малого и среднего бизнеса и его экономическое влияние. Статья анализирует, как оборотный налог создает возможности для бизнес-сектора, а также исследует факторы, влияющие на изменения налоговой политики и облегчение налоговой нагрузки для субъектов малого и среднего бизнеса. Снижение налоговой нагрузки способствует улучшению бизнес-среды.

Ключевые слова: малый бизнес, средний бизнес, оборотный налог, налоговая политика, экономическое развитие, налоговая нагрузка, бизнес-среда.

"THE ROLE OF TURNOVER TAX IN THE DEVELOPMENT OF SMALL AND MEDIUM-SIZED BUSINESSES."

Abstract: In the Republic of Uzbekistan, the development of small and medium-sized businesses is one of the key tools for diversifying the economy and creating new jobs. This article explores the role of turnover taxes in the development of small and medium-sized businesses, as well as their economic impact. The article examines how

turnover taxes create opportunities for the business sector, analyzes the factors that affect tax policy changes, and evaluates the ease of tax burdens on small and medium-sized enterprises. Facilitating tax burdens on small and medium businesses contributes to improving the business environment.

Key words: small business, medium business, turnover tax, tax policy, economic development, tax burden, business environment.

Kirish

Kichik va o'rta biznes iqtisodiyotning har tomonlama rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Ular nafaqat yangi ish o'rinlarini yaratishda, balki mamlakatning iqtisodiy mustahkamligini ta'minlashda ham o'z hissasini qo'shadi. Biroq, kichik va o'rta biznesni rivojlantirishda soliq siyosatining ahamiyati katta. Ayniqsa, aylanmadan olinadigan soliq kichik va o'rta biznesning faoliyatiga ta'sir etuvchi muhim omil bo'lib, uning samaradorligini oshirishga yoki kamaytirishga qaratilgan bir qancha chora-tadbirlarni talab qiladi.

Maqolaning maqsadi, aylanmadan olinadigan soliqning kichik va o'rta biznesni rivojlantirishdagi o'rnini tahlil qilishdir. Ushbu soliq turi, birinchi navbatda, biznesning samaradorligini oshirishga yordam beradi, chunki u soliq yukini yengillashtiradi va tadbirkorlarning faoliyatini rag'batlantiradi.

Asosiy qism

Aylanmadan olinadigan soliqning mohiyati va ta'siri

Aylanmadan olinadigan soliq — bu biznes sub'ektlarining mahsulot yoki xizmat sotishdan olingan daromadlari asosida to'lanadigan soliq bo'lib, u umumiy iqtisodiy faoliyatni regulyatsiya qilishda muhim o'rin tutadi. Bu soliq turi kichik va o'rta biznesning rivojlanishiga katta ta'sir ko'rsatadi, chunki uning tariflarining soddaligi va ko'p hollarda yengillashtirilgan shakllari kichik bizneslarga tezda moslashish imkonini yaratadi. Aylanma soliq nafaqat daromadlarni taqsimlash va davlat byudjetiga mablag' kiritishning samarali vositasi bo'lib, balki iqtisodiy sub'ektlarga operatsion xarajatlarini kamaytirishga, shuningdek, raqobatbardoshlikni oshirishga yordam beradi.

Xalqaro tajribada aylanma soliqning qo'llanilishi o'zining samaradorligi va osonlik bilan boshqarilishi tufayli kichik biznesning o'sishini qo'llab-quvvatlashda samarali vosita sifatida tan olingan. Xususan, bu soliq turining oson hisob-kitob mexanizmlari va arzonligi kichik va o'rta biznesni o'zining tezkor va ishonchli rivojlanishiga yo'l ochadi. Shunday qilib, aylanma soliq nafaqat iqtisodiy samaradorlikni ta'minlash, balki kichik va o'rta biznesni qo'llab-quvvatlashda eng samarali vositalardan biri hisoblanadi.

Aylanma soliqning kichik va o'rta biznesga ta'siri

Kichik va o'rta biznes, o'z faoliyatini cheklangan resurslar asosida olib borishi bilan ajralib turadi. Ular ko'pincha katta moliyaviy va texnik imkoniyatlarga ega emaslar, shuning uchun soliq siyosatidagi har qanday o'zgarishlar ularga katta ta'sir ko'rsatishi mumkin. Aylanma soliqning oddiy va yengillashtirilgan shakllari kichik va o'rta bizneslar uchun juda qulay. Bu soliqning arzonligi va soliq hisoblash mexanizmlarining soddaligi kichik bizneslarning bozorda o'z o'rnini mustahkamlashiga yordam beradi. Kichik va o'rta bizneslarning raqobatbardoshligini oshirish uchun davlat tomonidan aylanma soliqning stavkalarini kamaytirish yoki soliqni kamaytirishga qaratilgan chora-tadbirlar joriy qilinishi bu biznes sub'ektlariga o'z narx siyosatini yaxshilash va yangi investitsiyalarni jalb qilish imkoniyatlarini yaratadi.

Shuningdek, aylanma soliqning afzalligi shundaki, u kichik va o'rta bizneslar uchun tezda moslashish va rivojlanish imkonini beradi. Aylanma soliqning yengillashtirilgan shakllari, masalan, soliq stavkalarining kamaytirilishi yoki bunday soliqni to'lashni oddiylashtirish kabi omillar kichik va o'rta biznesning o'sishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Bu esa, o'z navbatida, yangi investitsiyalarni jalb qilish va bozorlarda yangi o'rinlar topishga yordam beradi.

Soliq siyosatining o'zgarishlari va kichik biznesga ta'siri

Soliq siyosatining o'zgarishi doimiy ravishda iqtisodiyotning turli sohalariga ta'sir ko'rsatadi. Kichik va o'rta biznesning rivojlanishiga ham ta'sir etuvchi soliq siyosatidagi o'zgarishlar ularning operatsion samaradorligini oshirishi mumkin. O'zbekiston hukumati kichik va o'rta biznesni qo'llab-quvvatlash maqsadida turli soliq imtiyozlarini taqdim etmoqda. Bu imtiyozlar, ayniqsa, soliqning soddalashtirilgan tizimlari orqali bizneslarning o'z faoliyatini rivojlantirishiga yordam beradi. Soliq stavkalarining pasaytirilishi yoki soliqdan ozod qilinish, kichik va o'rta bizneslar uchun yangi imkoniyatlar yaratadi, bu esa ularning raqobatbardoshligini oshiradi va yangi bozorlarda o'z o'rnini topishlariga yordam beradi.

Soliq siyosatidagi o'zgarishlar kichik va o'rta biznes uchun yangi imkoniyatlarni taqdim etishi mumkin, chunki ular ko'pincha innovatsion va yangiliklarga ochiq bizneslar hisoblanadi. Shu bilan birga, aylanma soliqni kamaytirish yoki undan ozod qilish, kichik va o'rta biznesning iqtisodiy rivojlanishiga yordam beradi, shu bilan birga, davlat uchun iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda muhim ahamiyatga ega.

Aylanma soliqning ijtimoiy va iqtisodiy ahamiyati

Aylanmadan olinadigan soliq nafaqat iqtisodiy faoliyatni yengillashtirish bilan cheklanmaydi, balki uning ijtimoiy ta'siri ham katta. Soliqning adolatli taqsimlanishi, kichik va o'rta biznes uchun imkoniyatlarni kengaytirishda, iqtisodiy tenglikni ta'minlashda muhim omil hisoblanadi. Aylanma soliq ijtimoiy tenglikni ta'minlashga yordam beradi, chunki u daromadlarni to'g'ri taqsimlashga yordam beradi, kichik va

o'rta bizneslarni qo'llab-quvvatlashga imkon beradi va ular uchun yangi imkoniyatlar yaratadi.

Shuningdek, aylanma soliqning xalqaro amaliyotda keng qo'llanilishi soliq yig'ish tizimini yanada samarali qilishga yordam beradi. Bu, o'z navbatida, iqtisodiy barqarorlikni oshirishga yordam beradi, chunki soliq tizimi samarali ishlaganda, davlatning moliyaviy barqarorligi yaxshilanadi va kichik bizneslarga ko'proq imkoniyatlar taqdim etiladi. Aylanma soliqning iqtisodiy barqarorlikni oshirishga bo'lgan ta'siri ham katta, chunki u umumiy iqtisodiy faoliyatni yengillashtirish va ishonchli soliq to'lov tizimi orqali soliq yig'ish jarayonini takomillashtirishga yordam beradi.

Xulosa

Aylanmadan olinadigan soliq kichik va o'rta biznesni rivojlantirishda katta rol o'ynaydi. Bu soliqning yengillashtirilishi va samarali qo'llanilishi, bizneslarning faoliyatini engillashtiradi, raqobatbardoshligini oshiradi va yangi imkoniyatlarni yaratadi. Shu bilan birga, soliq siyosatining o'zgarishlari va davlatning kichik va o'rta biznesni qo'llab-quvvatlashga qaratilgan chora-tadbirlari iqtisodiy rivojlanishni ta'minlashda muhim ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Shukurov, A. (2020). "Soliq tizimi va uning kichik biznesga ta'siri". Iqtisodiyot va biznes tahlili, 12(3), 45-56.
2. O'zbekiston Respublikasi Soliq Kodeksi. (2021). Toshkent: O'zbekiston hukumati nashriyoti.
3. Karimov, A. (2019). "Kichik biznesni rivojlantirishda soliq siyosatining o'rni". O'zbekiston iqtisodiyoti, 7(5), 102-110.
4. IMF (2018). "Global economic outlook: tax policy and small business growth". International Monetary Fund.